

Projectplan Regionale Opvang Locatie Meeuwenlaan

Penvoerder Marc Stevens, gemeente Zwolle

Inleiding

In Zwolle wordt begin 2023 een tijdelijke opvanglocatie geopend aan de Meeuwenlaan wat plaats gaat bieden aan 300 kansrijke asielzoekers en statushouders. In tegenstelling tot een regulier AZC worden de statushouders gekoppeld aan de gemeente, en eventueel nabij gelegen gemeenten, waar het AZC is gevestigd. Deze vorm van opvang wordt een Regionale Opvang Locatie genoemd. Deze vorm van asielopvang is één van de 3 typen asielopvang die worden onderscheiden in de uitvoeringsagenda flexibilisering asielketen.

De gemeenten Dalfsen, Staphorst, Steenwijkerland en Zwartewaterland zijn bij de ontwikkeling van deze ROL betrokken (op meer plaatsen in Nederland wordt een ROL ontwikkeld maar naar verwachting zal de Zwolse ROL als eerste geopend worden). De ROL zal in eerste instantie, tijdelijk, voor maximaal 4 jaar (3 jaar met optie tot 1 jaar verlenging) op eerder genoemde locatie gehuisvest worden. Ondertussen wordt gezocht naar de mogelijkheid van een meer definitieve locatie.

Aanleiding

Het verschil tussen een regulier AZC en een ROL is dat een ROL het mogelijk maakt om statushouders en evident kansrijke asielzoekers vroegtijdig te laten starten met de inburgering en participatie in de stad, of omliggende gemeente, waar zij gehuisvest worden. Dat is belangrijk want hiermee wordt voorkomen dat statushouders langere tijd inactief zijn. Door de inrichting van een ROL wordt de kans op succesvolle inburgering en participatie in de samenleving vergroot.

Naast snelle inburgering en participatie van gekoppelde statushouders worden alle bewoners geactiveerd om deel te nemen aan de lokale samenleving, bijvoorbeeld door mee te doen aan (vrijwilligers)activiteiten, sport, spel en ontspanning. Hierdoor neemt de leefbaarheid op de ROL toe, wordt overlast in de omgeving voorkomen en leren mensen de Nederlandse samenleving kennen.

Betrokken partijen

De gemeenten Dalfsen, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle zijn de gemeenten die samen vorm en inhoud aan de ROL gaan geven. Het COA wordt nadrukkelijk betrokken bij de planvorming omdat juist deze organisatie een belangrijke rol krijgt in de pre-inburgering. Daarnaast haken we partijen aan die op het gebied van inburgering, taal, welzijn en sport een rol van betekenis spelen. Het gaat dus om partijen die lokaal en/of regionaal betrokken zijn of worden. Dat is een uitdaging voor de onderlinge samenwerking!

Er bestaat geen format waaraan we de invulling van de ROL kunnen toetsen. Het is aan ons als gemeenten en COA om de kaders te scheppen. Het is de bedoeling dat medio mei 2023 de ROL haar deuren opent. Dat betekent dat we een krappe 3 maanden

hebben en er veel moet gebeuren. Om deze complexe opdracht uit te kunnen voeren en op onderdelen inzichtelijk te krijgen werken we een projectplan uit.

De uitwerking van het project start met het samenstellen van een betrokken projectgroep die bestaat uit vertegenwoordigers van de 5 deelnemende gemeenten en het COA. Samen formuleren zij in meetbare termen wat er staat als de ROL gereed is. Daarnaast wordt een stuurgroep samengesteld met de betrokken portefeuillehouders. De volgende onderdelen komen daarbij in ieder geval aan bod:

Ontwikkelproces en planning

De participerende gemeenten en het COA werken samen aan de uitwerking van dit projectplan. De werkgroep stelt zich ten doel medio februari 2023 een voorstel aan de besturen van de participerende gemeenten voor te leggen. In de periode van januari tot mei wordt het projectplan uitgewerkt in praktische werkprocessen.

Visie

De ROL kan worden beschouwd als een wonen/werken/participeren-concept in ontwikkeling. In ontwikkeling betekent ook dat er geen kant en klare visie voorhanden is. Deze visie moet gaandeweg vorm krijgen, daar gebruiken we de projectgroep voor. Nadrukkelijk moet genoemd worden dat de ROL een opvangvorm is en géén woonvorm. Vanaf het moment dat de bewoners, statushouders en evident kansrijken, hun intrek nemen in de ROL worden zij als toekomstig inwoner van de stad/dorp gezien waar zij zich zelfstandig zullen vestigen (in dit geval eerst in Zwolle en de statushouder die gekoppeld is aan een omliggende gemeente wordt uiteindelijk inwoner van Dalfsen/Staphorst/Steenwijkerland/Zwartewaterland). Het programma dat wordt aangeboden, wat overigens niet vrijblijvend is, is daarop aangepast. We zijn ons bewust van het feit dat bewoners een culturele transitie ondergaan en er een opgave ligt ten aanzien van het managen van de verwachtingen van de toekomstige bewoners van de ROL.

Omdat deze mensen samenwonen en samenleven op dezelfde locatie wordt aan statushouders en evident kansrijken in de ROL hetzelfde programma aangeboden. Uitdaging is wel om uit te lijnen hoe er moet worden omgegaan met de verschillen in 'status' tussen de evident kansrijke en bewoner met een status. Maatwerk staat daarbij voorop. Omwille van een snelle en succesvolle participatie in de Nederlandse samenleving vinden de activiteiten zoveel mogelijk buiten de deur van de ROL plaats. Participerende partijen zijn gemeenten én COA. Zij dragen samen de verantwoordelijkheid voor het slagen van de ROL. Dat vraagt veel van partijen. De basis, kaders en visie die zij samen formuleren dienen als blauwdruk voor andere gemeenten die een ROL willen ontwikkelen. Deze blauwdruk is bij de opening van de ROL (mei 2023) niet gereed maar wordt gaandeweg ontwikkeld.

Uitgangspunten samenwerking ROL

- Gemeenten en COA dragen samen de verantwoordelijkheid voor de 'uitvoering' van de ROL. De activiteiten worden in nauwe samenwerking met het COA uitgevoerd.
- Tussen COA en gemeenten vindt een 'warme overdracht' plaats van bewoners als het gaat om zorg, onderwijs, begeleiding, etc.
- Deelname aan activiteiten door bewoners is verplicht en geeft aan iedereen de kans om samen aan activiteiten deel te nemen.
- De Inburgerings- en Participatiewet vormen de basis waarbinnen de activiteiten plaatsvinden. Onderzocht wordt of er ruimte is, bij wijze van experiment, buiten de kaders van deze wetten plannen te ontwikkelen.
- Er wordt een uniforme werkwijze/behandeling t.a.v. bewoners (voor zover mogelijk) gehanteerd.
- Activering op alle levensdomeinen staat voorop
- Er wordt een intensief traject van taallessen en wegwijs in de Nederlandse samenleving aangeboden
- Activiteiten vinden, zo veel mogelijk, plaats buiten de deur van de ROL en dragen bij aan een snelle participatie in de Nederlandse samenleving
- Bewoners gaan zo snel mogelijk aan het werk en/of volgen onderwijs
- Zelfstandig verplaatsen/reizen naar activiteiten door de deelnemer heeft de voorkeur.
- Deelnemers volgen dagelijks een intensief inburgeringsprogramma, zoveel als mogelijk aansluitend op de reguliere gemeentelijke voorzieningen. Bij gezinnen geldt dat zowel voor de man als voor de vrouw. Beiden zullen afzonderlijk/individueel hun inburgering moeten oppakken.
- Voor de evident kansrijke asielzoekers en statushouders is het programma gelijkwaardig, rekening houdend met aankomstmoment in Nederland, belastbaarheid, kennisniveau, werkervaringen, diploma's etc. Maatwerk dus.
- Statushouders en evident kansrijke asielzoekers onder de leeftijd van 30 jaar die geen startkwalificatie bezitten volgen een duaal traject in het beroepsonderwijs. Onderwijstrajecten worden zo min mogelijk volgordegeorganiseerd; waar mogelijk duaal en parallel.
- Aan het aanbod van onderwijs- en werk(ervarings)trajecten worden, waar mogelijk, de reguliere inburgeringstrajecten gekoppeld (na opstellen persoonlijk inburgeringsplan).
- Er is aandacht voor alle leefgebieden, bijvoorbeeld door het bieden van activiteiten gericht op (mentale) gezondheid of door indien nodig maatwerk toe te passen.
- Voor ieder aanbod geldt dat het bij voorkeur groepsgewijs wordt aangeboden.

Kaders van de ROL

1. Pilot en begroting

Als één van de eerste gemeenten in Nederland gaat de gemeente Zwolle (en andere gemeenten) als pilotgemeente in samenwerking met het COA de ROL ontwikkelen. De pilot wordt samen met de gemeenten Dalfsen, Staphorst, Steenwijkerland en Zwartewaterland ontwikkeld en uitgevoerd. Aan de ontwikkeling van de pilot zijn kosten

verbonden die niet uit reguliere middelen voor statushouders beschikbaar worden gesteld en voldaan kunnen worden. Gemeenten en COA bereiden daarom een gezamenlijke subsidie aanvraag voor bij het Rijk. We schatten in dat minimaal de helft van de kosten door het Rijk vergoed zullen worden. Mocht blijken dat de bijdrage van het Rijk onvoldoende is, dan beraden we ons op het verkrijgen van aanvullende financiering. Dat zou uiteindelijk kunnen resulteren in een aanvraag van iedere afzonderlijke gemeente bij de eigen gemeenteraad. Voor Zwolle zal mogelijk een beroep gedaan worden op de post 'reserve opvang vluchtelingen'. Een voorstel hiervoor volgt zodra bekend is welke bijdrage het Rijk zal leveren.

Begroting

	Tot eind 2023	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026
projectleider	0,8 fte € 105.600 (vanaf medio maart)	0,2 fte € 70.400	0,2 fte € 70.400	0,2 fte € 70.400
Extra inzet 5 gemeenten	€ 198.000 (voor 5 gemeenten)	€ 198.000 (voor 5 gemeenten)	€ 198.000 (voor 5 gemeenten)	€ 198.000 (voor 5 gemeenten)
Kosten COA projectleider	€ 80.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000
Participatiedeel (buiten reguliere route) en reiskosten	€ 1.250 p.p. obv 300 bewoners = € 375.000	€ 1.250 p.p. obv 300 bewoners = € 375.000	€ 1.250 p.p. obv 300 bewoners = € 375.000	€ 1.250 p.p. obv 300 bewoners = € 375.000
Monitoring en evaluatie	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Totaal	€ 788.600	€ 733.400	€ 733.400	€ 733.400

Projectleider

De projectleider draagt zorg voor de uitwerking van het projectplan, legt verbinding tussen betrokken partijen, draagt bij aan de inhoudelijke doorontwikkeling van de ROL en legt verantwoording af aan colleges en raden. De projectleider werkt nauw samen met de accounthouders inburgering van de participerende gemeenten, het COA en de participerende (welzijns)partijen.

2. Flexibele woonvorm

Verder zal er (op termijn) een plan ontwikkeld moeten worden hoe de gemixte woonvorm tussen de bewoners van de ROL en Nederlandse bewoners (spoedzoekers, studenten, e.d.) eruit komt te zien. Dit zal naar verwachting vooral voor de permanente ROL in Zwolle van toepassing zijn en wordt in die verkenning ook meegenomen. In de bestuursovereenkomst met het COA zal hier rekening mee gehouden moeten worden.

3. Brede intake – PIP

Alle betrokken medewerkers van de verschillende betrokken partijen dienen zich te committeren aan eerder genoemde visie en uitgangspunten. De brede intake en het PIP zijn de basis van waaruit gewerkt wordt en leidend (bewoners worden zo snel als mogelijk voorbereid op het maken van de PIP). Daarbij wordt er methodisch en resultaatgericht gewerkt wordt en aan resultaatmeting gedaan, met als doel tijdig programmaonderdelen te kunnen aanpassen en successen te kunnen delen. De regiovoerder stuurt daarop. COA-medewerkers en medewerkers die bij de opstelling en uitvoering van de PIP betrokken worden werken dus in elkaars verlengde, met hetzelfde doel en vanuit dezelfde kaders. Er wordt individueel en groepsgericht gewerkt. Verwachtingsmanagement heeft voortdurende aandacht bij de uitvoering van de programmaonderdelen.

4. Aansluiting inburgering op pre-inburgering.

Op een regulier AZC vindt op **vrijwillige basis** pre-inburgering plaats. Statushouders kunnen deelnemen aan taalonderwijs en vrijwilligersactiviteiten. Hiermee wordt een stap gezet in inburgering en participatie in onze Nederlandse samenleving. In de praktijk sluit deze vrijwillige pre-inburgering onvoldoende goed aan op de reguliere inburgering; Z-route, B-route en Onderwijsroute. Het idee bestaat om de pre-inburgering te integreren in een van de reguliere inburgeringstrajecten, wellicht voorafgegaan in een te vormen startklas. Deelname is daarbij niet vrijblijvend maar een plicht.

5. Verschil statushouder – evident kansrijke

De populatie van bewoners van de ROL bestaat deels uit statushouders en deels uit evident kansrijken. Van belang is dat iedere bewoner van de ROL een zelfde aanbod/behandeling krijgt. Sporadisch zal het voorkomen dat een bewoner geen status krijgt, maar het bericht ontvangt dat hij of zij wordt geacht terug te keren naar land van herkomst.

Op dit moment past een eenvormig aanbod aan alle bewoners van de ROL niet binnen de wettelijke kaders, immers een evident kansrijke asielzoeker heeft nog geen zekerheid over een regulier verblijf in Nederland. Om deze ruimte te krijgen dient een verzoek bij het ministerie van J&V voorbereid te worden.

6. Samenwerkingsketen en maatschappelijke begeleiding

Naast de gecontracteerde aanbieders van de 3 inburgeringstrajecten (behalve op de Z-route hebben partijen dezelfde aanbieders gecontracteerd) zijn er verschillende partijen met een aanbod op maatschappelijke begeleiding en maatschappelijke deelname. Deze laatst genoemde partijen vragen we aan te sluiten op de visie en uitgangspunten van de ROL. In de vier deelnemende gemeenten zijn er lokale partijen met ieder een eigen aanbod. We werken er naar toe dat er voor alle bewoners van de ROL op het gebied van maatschappelijke begeleiding, taal en participatie een aanbod is in de gemeente waaraan zij zijn gekoppeld.

7. Activering buiten de deur – vervoer

Om bewoners zo snel mogelijk te laten integreren in de samenleving is het uitgangspunt om alle activiteiten buiten de deur van de ROL plaats te laten vinden. Dat kan gaan om

stage, werk, deelname aan informeel taalonderwijs, sociaal-cultureel activiteiten etc. Dat levert voor de Zwolse statushouders geen probleem op want lokaal is alles met fiets of stadsbus bereikbaar. Voor de statushouders die gekoppeld zijn aan de gemeenten Dalfsen, Staphorst, Steenwijkerland en Zwartewaterland levert dat een vraagstuk op. Reistijd in de regio is echter nooit veel langer dan 60 minuten. De financiering van het openbaar vervoer zal nader onderzocht moeten worden, maar mag geen belemmering vormen voor de uitvoering.

8. Onderwijs

Onderwijs in de pre-inburgeringsfase is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van het COA. Onderzocht moet worden of er meer certificerend onderwijs gegeven kan worden i.p.v. diplomerend. Hierdoor kan sneller gestart worden met onderwijs, kunnen mensen sneller aan de slag en wordt maximaal geprofiteerd van de huidige arbeidsmarkt.

9. Kinderopvang

De opvang van kinderen mag geen belemmering zijn om deel te nemen aan activiteiten. Er zal onderzocht moeten worden of kinderopvang nodig is en hoe die georganiseerd moet worden. Wellicht kan in navolging van de Zwolse Oekraïne opvang de kinderopvang op de ROL georganiseerd worden, met hulp van de bewoners zelf.

10. Stuurgroep, monitoring en evaluatie

De ROL is een nieuwe opvangvorm. We starten blanco met de uitgangspunten uit ons gezamenlijk geformuleerde projectplan. Dat betekent dat we, zodra de ROL in gebruik genomen wordt, de voortgang willen monitoren en kunnen bijsturen waar dat nodig is. We zullen afspraken moeten maken hoe we de voortgang en uitvoering monitoren. Het lijkt daarbij voor de hand te liggen dat er een werkgroep/stuurgroep periodiek bij elkaar komt om de resultaten te bespreken en, indien nodig, bij te sturen.